kur'an

okuduktan sonra

sadakAllahu'l-azîm

demenin hükmü

şeyh ibn useymin şeyh ibn baz şeyh bekr ebu zeyd

kitab ve sünnete davet

بسم الله الرحمن الرحيم

KUR'AN OKUDUKTAN SONRA "SADAKALLAHU'L-AZÎM" DEMENİN HÜKMÜ

ŞEYH MUHAMMED BİN SALİH EL-USEYMİN
ŞEYH ABDULAZİZ BİN ABDULLAH BİN BAZ
ŞEYH BEKR EBU ZEYD

KİTAB VE SÜNNETE DAVET YAYINLARI
1436

KUR'AN OKUDUKTAN SONRA "SADAKALLAHU'L-AZÎM" DEMENİN HÜKMÜ

ŞEYH MUHAMMED BİN SALİH EL-USEYMİN
ŞEYH ABDULAZİZ BİN ABDULLAH BİN BAZ
ŞEYH BEKR EBU ZEYD

tercüme
Ebu Turab bin AbdurRahman es-Sivasi

tashih ve yayına hazırlama
Ebu Umeyr bin Muhammed et-Turki

irtibat:
kitabvesunnet@gmail.com

YAYIN HAKKI İSLAM ÜMMETİNE VAKIFTIR, DİLEYEN ÇOĞALTABİLİR

بسم الله الرحمن الرحيم

HER KUR'ÂN-I KERÎM OKUMA AKABİNDE 'SADAKALLAHU'L-AZÎM' DEMENİN HÜKMÜ NEDİR?[1]

Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'adır. Salat ve selam, Nebîmiz Muhammed (صلى الله عليه وسلم)'e, onun tüm âline ve ashabına olsun. Bu soruya cevap vermeden önce, şunu beyan etmek istiyorum ki tüm ilim ehli, ibadetin olmazsa olmaz iki şartını zikretmişlerdir.

Bu şartların birincisi: İbadetin, Allah (عز وجل)'ye halis kılınması;[2] ikincisi ise: Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم)'e tâbi olmaktır. İhlasın anlamı, insanın, yaptığı ibadet ile sadece Allah'ın vechini ve Âhiret yurdunu amaçlaması; şan, şöhret, mal, reislik, insanlar arasında övülmek gibi şeyleri amaçlamaması; bilakis sadece Allah'ı ve Âhiret yurdunu amaçlamasıdır. İkinci şart ise: Nebî (صلى الله عليه وسلم)'e, onun şeriatından çıkmayacak şekilde tâbi olmaktır.

---

[1] Şeyh Muhammed bin Salih el-Useymin (رحمه الله)

[2] [Allah azze ve celle için ihlas] mütercim

Çünkü Allah (سبحانه وتعالى) şöyle buyurmuştur:

"Ve onlar dini O'na halis kılan hanifler olarak Allah'a ibadet etmekten başkasıyla emrolunmamışlardı."[3]

Yine Allah (سبحانه وتعالى) şöyle buyurmuştur:

"Artık kim, Rabbine kavuşmayı umuyorsa, o hâlde salih amel işlesin. Ve Rabbine ibadette birini şirk koşmasın."[4]

Yine Allah (سبحانه وتعالى) şöyle buyurmuştur:

"De ki: 'Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana ittiba ediniz ki, Allah sizi sevsin ve mağfiret etsin."[5]

Nebî (صلى الله عليه وسلم) de şöyle buyurmuştur:

"Ameller ancak niyetlere göredir. Herkese niyet ettiği vardır. Kimin hicreti Allah'a ve Resûlu'ne ise, hicreti Allah'a ve Resûlu'nedir. Kimin hicreti de kavuşacağı

---

[3] Beyyine Suresi, 5. ayet. Ayet meâlleri hazırlık aşamasında olan "Selefi Kur'an Meâli" isimli çalışmamızdan alıntıdır.
[4] Kehf Suresi, 110. ayet
[5] Al-i İmran Suresi, 31. ayet

bir dünyalık veya evleneceği bir kadın için ise, hicreti de hicret ettiği şeyedir."[6]

Yine Nebî (صلى الله عليه وسلم) şöyle buyurmuştur:

"Kim, emrimiz üzere olmayan bir amel işlerse, o (amel) **reddolunmuştur."**[7]

Bu açık nasslar, insanın Allah (عز وجل)'ye yaklaştığı her amelin, ihlas üzere bina olunması gerektiğine delâlet etmektedir. Allah (عز وجل)'nin şeriatına muvafık olarak Allah için ihlas... Muvafakat ve tâbi olmak da ancak, ibadetin sebebi, cinsi, miktarı, biçimi, zamanı ve yeri hususunda Şeriat'a muvafık olması ile gerçekleşebilir.

Kim Allah'a, Şeriat'ın sebeb kılmadığı bir sebeble muallak bir ibadet icra ederse, şüphesiz ki o kimsenin ibadeti Şeriat'a muvafık da değildir makbul de değildir. Şeriat'a uygun olmayınca da şüphesiz ki o, bid'at olur.

Nebî (صلى الله عليه وسلم) şöyle buyurmuştur:

"Her bid'at dalâlettir ve her dalâlet Ateş'tedir."[8]

---

[6] Buhari ve Muslim tahric etmiştir

[7] Muslim tahric etmiştir

[8] Nesâî tahric etmiştir. Şeyh el-Elbani Sahihu Suneni Nesâî'de hadis için: "Sahihtir" demiştir.

Bu iki büyük kaideye binâen, hatta bu iki temel şartı ihtiva eden bu kaideye binâen, şüphesiz biz deriz ki: İnsanın, kıraati akabinde "sadakAllahu'l-Azîm" demesi şüphesiz, Allah (عز وجل)'ye, O'nu sıdk ile vasfederek senâ etmektir:

"Ve kim, Allah'tan daha sâdık sözlüdür?"[9]

Allah'a sıdk ile senâ etmek ise ibadettir. İnsan ibadet ile, ancak o ibadet Şeriat'a muvafık ise yakınlık kesbedebilir. Şimdi bakalım: Şeriat, kulun kıraat akabinde "sadakAllahu'l-Azîm" demesi için bir sebeb kılmış mıdır? Bu duruma bakınca görüyoruz ki iş öyle değildir. Bilakis şeriat, okuyucunun kıraati nihayetinde "sadakAllahu'l-Azîm" demesi için herhangi bir sebep kılmamıştır.

İşte bizzat "Allah Resûlu (صلى الله عليه وسلم), AbdUllah bin Mes'ud (رضي الله عنه)'a: **"Oku!"** buyurdular. İbni Mes'ud (رضي الله عنه) dedi ki: "O sana inzal edilmiş iken nasıl ben sana okuyayım?". Buyurdu ki: **"Ben onu, gayrımdan dinlemeyi seviyorum."** İbni Mes'ud (رضي الله عنه) okudu ve: **"Artık nasıldır** (onların hali) **her ümmetten bir şâhid getireceğimiz ve seni de onların**

[9] Nisa Suresi, 87. ayet

üzerine şâhid olarak getireceğimiz zaman."[10] âyetine gelince Nebî (صلى الله عليه وسلم): **"Kâfi!"** buyurdular[11] ama İbni Mes'ud (رضي الله عنه) "sadakAllahu'l-Azîm" demedi. Nebî (صلى الله عليه وسلم) de İbni Mes'ud (رضي الله عنه)'a böyle bir şey emretmediler."

Yine aynı şekilde Zeyd bin Sabit de Nebî (صلى الله عليه وسلم)'e Necm Sûresi'ni sonuna kadar okumuş[12] ama "sadakAllahu'l-Azîm" dememiştir. Aynı şekilde Müslümanların geneli içerisinde de bugüne kadar hiç kimse, namaz kıraatini tamamlayınca rükûya varmadan önce "sadakAllahu'lAzîm" dememiştir. Bu da delâlet ediyor ki okuyucunun, kıraatini nihayete erdirince bu sözü söylemesi, meşrû değildir. Meşrû olmayan bir şeyi söylemek de insana yakışmaz. Kıraatini bitirince sükût et ve okumayı kes.

"SadakAllahu'l-Azîm" demek hususuna gelince bu, Nebî (صلى الله عليه وسلم) 'den de ashabından da varid olmamıştır. Şüphesiz ki bu, teşrî olunmamış bir kavildir. Birisi çıkıp da "Allah (سبحانه وتعالى): **"De ki: SadakAllah [Allah doğru söylemiştir]."**[13] buyurmamış mıdır?" der ise; biz de deriz

[10] Nisa Suresi, 41. ayet
[11] Buhari ve Muslim tahric etmiştir
[12] Buhari ve Muslim tahric etmiştir
[13] [Allah doğru söyledi] mütercim

ki: Evet buyurmuştur. Şüphesiz ki Allah: **"De ki: SadakAllahu [Allah doğru söylemiştir]."** buyurmuştur. Biz de "sadakAllah" deriz.

Fakat Allah (سبحانه وتعالى): **"Kıraatını/Okumanı bitirince 'sadakAllah' de!"** buyurmuş mudur? Cevap: Hayır. Madem ki durum budur, biz de: **"SadakAllah"** deriz ve bunu dillerimizle söylemek, buna kalplerimizle itikad etmek ve Allah'tan daha doğru sözlü bir kimsenin bulunmadığına itikad etmek üzerimize vacibtir.

Fakat biz, Allah (سبحانه وتعالى)'ya, şeriat koyucunun eylemediği bir sebebe bağlı olarak herhangi bir şekilde ibadet edemeyiz. Çünkü daha önce de işaret ettiğimiz üzere, ibadet, Şeriat dahilinde tahakkuk etmedikçe Şeriat'a muvafık olmaz. Daha doğru bir ifade ile; ibadette mütâbaat, zikrolunan 6 hususta Şeriat'a muvafık olmadığı sürece tahakkuk etmez. Bu hususlar da ibadetin,

(1) sebebi,

(2) cinsi,

(3) ölçüsü,

(4) sıfatı,

(5) zamanı ve

(6) mekânı cihetinden Şeriat'a muvafık olmasıdır.

Buna binâen, kıraati bitirince "sadakAllahu'l-Azîm" demek gerekmez.

KUR'ÂN TİLÂVETİNİ "SADAKALLAHU'LAZÎM" KAVLİ İLE BİTİRMEK, BİD'ATTIR[14]

Kur'ân tilâvetini: "SadakAllahu'l-Azîm" kavli ile bitirmek, bid'attır. Çünkü Nebî (صلى الله عليه وسلم)'den ve onun ashabından, Kur'ân tilâvetini: "SadakAllahu'l-Azîm" kavli ile bitirdiklerine dair hiçbir rivayet gelmemiştir.

Nebî (صلى الله عليه وسلم)'in şöyle buyurduğu sabit olmuştur:

"Size düşen sünnetime ve benden sonra mehdi râşid halifelerin sünnetine (bağlanmaktır)**. Onlara azı dişlerinizle yapışınız. İhdâs olunan işlerden ise sakının. Şüphesiz ki ihdâs olunan her bir iş, bid'attır. Ve her bid'at, dalâlettir."**[15]

---

[14] Şeyh Muhammed bin Salih el-Useymin (رحمه الله)'ın bu konuda başka bir beyânatı

[15] Ebu Davud, Tirmizî ve İbn Mace tahriç etmiştir. Şeyh el-Elbani Sahihu Suneni Ebu Davud'ta sahih olduğunu söylemiştir (4607. hadis). Bu hadis, İrbaz bin Sariye (radıyAllah anh)'tan (bazı) tarîklerle rivayet edilmiştir. Bu sahih bir hadistir. İçlerinde Tirmizî, Bezzâr, Herevî, İbni AbdilBerr'in bulunduğu bir grup ilim ehli bu hadisi sahih görmüştür. İmam Ahmed (رحمه الله) Ebu Davud es-Sicistânî'nin "Mesâilu Ahmed" (1792)'de geçtiği üzere bu hadisi delil almıştır. Bu da onun nezdinde bu hadisin sabit olduğuna delildir. Tashihte (hadisleri sahih kabul etme hususunda) çok katı

Bu nedenle, Kur'ân okuyan kimseye düşen, okumasını tamamlayınca, okumasını, hiçbir şey ilave etmeden, tilavet ettiği son âyetle bitirmesidir.

olanlar, taz'îfte (hadisleri zayıf kabul etmede) gevşek olanların bu hadisi zayıf görmeleri için çabalamışlardır. Şeyh el-Elbani (رحمه الله)'ta bu hadisi sahih kabul ettiği için ona reddiye yazmışlardır. Şeyh ise "en-Nasihah" adlı kitabında bu gibi inatçılara cevap vermiştir.

KUR'ÂN OKUDUKTAN SONRA "SADAKALLAHU'LAZÎM" DEMEYİ ALIŞKANLIK EDİNME BİD'ATI

Şeyh Muhammed bin Salih el-Useymîn (رحمه الله)'a şöyle bir soru sorulmuştur:

"Kur'ân okuduktan sonra: 'SadakAllahu'l-Azîm' demenin hükmü nedir?"

Şeyhin cevabı:

Kur'ân-ı Kerîm'i okuduktan sonra: "SadakAllahu'l-Azîm" demenin, Sünnet'te de Sahabe (رضي الله عنهم)'un amelinde de (dayandığı bir) aslı yoktur. Bu fiil, sonra ortaya çıkmıştır. Şüphe yok ki birisinin, Allah (عز وجل)'ye senâ etmek için: "SadakAllahu'l-Azîm" demesi, ibadettir.

İbadetler söz konusu olunca da, Şerîat'tan bir delil olmaksızın Allah'a ibadet etmemiz caiz değildir. Madem ki ortada Şerîat'tan bir delil yoktur; bu durumda tilaveti, "sadakAllahu'lAzîm" kavli ile bitirmek meşrû da değildir, Sünnet kılınmış da değildir.

Kur'ân-ı Kerîm'i bitirirken: "SadakAllahu'l-Azîm" demek, insanlar için Sünnet'tir denilemez. Peki birisi çıkıp da derse ki: **"De ki : 'SadakAllah [Allah doğru söylemiştir]'"** diyen Allah değil midir? Cevap: Evet, Allah böyle buyurmuştur. Biz de: **"De ki : 'SadakAllah [Allah doğru söylemiştir]'"** deriz.

Fakat Allah (سبحانه وتعالى) ve Resûlu (صلى الله عليه وسلم): **"Kıraati Okumayı bitirdiğiniz zaman 'sadakAllahu'l-Azîm' deyin!"** şeklinde buyurmuşlar mıdır? Nebî (صلى الله عليه وسلم)'den, 'O, Kur'ân okuyordu' şeklinde sahih rivayetler vardır ama 'O, sadakAllahu'l-Azîm" diyordu' şeklinde bir nakil yoktur.

İbni Me'ud (رضي الله عنه), Nebî (صلى الله عليه وسلم)'e Nisa sûresinden kıraat ediyordu. İbni Mes'ud: **"Artık nasıldır** (onların hali) **her ümmetten bir şâhid getireceğimiz ve seni de onların üzerine şâhid olarak getireceğimiz zaman."**[16] âyetine gelince Nebî (صلى الله عليه وسلم): **"Kâfi!"**[17] buyurdular ama: **"SadakAllahu'l-Azîm"** demediler. Aynı şekilde İbni Mesud da: "SadakAllahu'l-Azîm" demedi.

Bu da, "sadakAllahu" denilmesi cihetinde kavil verenlerin kavlinin, bırakın farz olmayı, meşrû dahî

16 Nisa Suresi, 41. ayet

17 Buhari ve Muslim tahric etmiştir

olmadığına delîldir. Allah ve Resûlu'nun haber verdiği nassta vâki olan husus: **"De ki : 'SadakAllah [Allah doğru söylemiştir]'"** şeklindedir. Kur'ân âyeti buna şehadet etmektedir. Bunda beis yoktur. Çünkü bu, Allah (عز وجل)'nin kelâmını tasdik etme bâbındandır. Örneğin evladu ıyâli ile (fazlaca) meşgul olarak Rabbine itaat etmeyi ihmal eden bir adam gördüğünde dersin ki: **"SadakAllah/[Allah doğru söylemiştir]"** (zira:) **"Mallarınız ve evlâdlarınız ancak bir fitnedir."**[18]

Bu ve benzeri şehadet etme bâbından 'sadakAllah' demekte bir beis yoktur, evet.

---

[18] Tegabun Suresi, 15. ayet

NAMAZDA VEYA NAMAZ DIŞINDA, TİLÂVETİ BİTİRDİKTEN SONRA ''SADAKALLAHU'L-AZÎM'' DEMEK BİD'ATTIR

Şeyh Muhammed bin Salih el-Useymîn (رحمه الله)'a yine şöyle bir sual tevcih edilmiştir:

''Allah sizi mübarek kılsın. Fatiha Sûresini ve onu takip eden sûreyi okumayı bitirdikten sonra ''sadakAllahu'l-Azîm'' demenin caiz olup olmadığını söyler misiniz?''

Şeyh'in Cevabı: ''Namazda veya namaz dışında, tilâveti bitirdikten Sonra 'sadakAllahu'lAzîm' demek bid'attır. Çünkü Nebî (صلى الله عليه وسلم)'den ve onu ashabından, Kur'ân tilâvetini ''sadakAllahu'l-Azîm'' kavli ile bitirdiklerine dair hiçbir rivayet gelmemiştir.

Bilinen şu ki; insanın ''sadakAllah'' demesi, ibadettir. Çünkü bu, sıdk ile Allah'a sena etmektir. İbadetler söz konusu olunca da, Allah (سبحانه وتعالى) ve Resûlu (صلى الله عليه وسلم)'in teşrî buyurmadığı ibadetleri teşrî etmek caiz değildir. Çünkü böyle bir fiil, bid'at olur. Ve her bid'at dalâlettir. Bu nedenle, okuyucu, kıraatini bitirince sükût

eder, "sadakAllahu'l-Azîm" veya başka bir şey demez. Çünkü Nebî (صلى الله عليه وسلم)'den de, onun ashabı (رضي الله عنهم)'dan da böyle bir şey varid olmamıştır. İbni Mes'ud (رضي الله عنه), Nebî (صلى الله عليه وسلم)'e Nisa sûresinden kıraat ediyordu. İbni Mes'ud: **"Artık nasıldır** (onların hali) **her ümmetten bir şâhid getireceğimiz ve seni de onların üzerine şâhid olarak getireceğimiz zaman."**[19] âyetine gelince Nebî (صلى الله عليه وسلم): **"Kâfi!"**[20] buyurdular. İbni Mes'ud dedi ki: "Nebî (صلى الله عليه وسلم)'e dönüp baktım ki gözlerinden yaşlar boşanıyordu."

İbni Mes'ud (رضي الله عنه): "SadakAllahu'l-Azîm" demedi. Nebî (صلى الله عليه وسلم) de İbni Mes'ud (رضي الله عنه)'a böyle bir şey emretmedi.

Aynı şekilde Zeyd bin Sabit (رضي الله عنه) da Nebî (صلى الله عليه وسلم)'in yanında Necm Sûresini sonuna kadar okumuş; ama Nebî (صلى الله عليه وسلم), Zeyd bin Sabit'e **"SadakAllahu'l-Azîm de!"** şeklinde bir kavil buyurmamış; aynı şekilde kendisi de: "sadakAllahu'l-Azîm!" dememiştir.

Bu da gösteriyor ki, ne namaz dahilinde ne de namaz haricinde, kıraati tamamlayınca "sadakAllahu'lAzîm"

---

[19] Nisa Suresi, 41. ayet

[20] Buhari ve Muslim tahric etmiştir

demek, Nebî (صلى الله عليه وسلم)'in rehberliğinden de değildir, onun ashabının rehberliğinden de değildir.

KUR'ÂN KIRAATİNİ TAMAMLADIKTAN SONRA "SADAKALLAHU'L-AZÎM" DEMENİN HÜKMÜ

Şeyh AbdulAziz bin AbdUllah bin Baz (رحمه الله)'a şöyle sorulmuştur:

"Ben sık sık, 'Kur'ân okuduktan sonra: 'SadakAllahu'l-Azîm' demek bid'attır!' diyen kimseler duyuyorum. Bazı insanlar ise Allahu (سبحانه وتعالى)'nın: **"De ki: 'SadakAllah. Artık Hanîf İbrahim milletine ittibâ ediniz. Ve** (o) **müşriklerden olmamıştır."**[21] âyetini delil alarak: 'Kur'ân okuduktan sonra: 'SadakAllahu'l-Azîm" demek caizdir.' diyorlar.

Kültürlü kimselerden biri ise bana şöyle demişti: 'Nebî (صلى الله عليه وسلم), Kur'ân okuyan kimsenin okumasını nihayete erdirirken: **"Kâfi!"**[22] buyuruyordu ama 'sadakAllahu'l-Azîm' demiyordu'.

Sorum şudur: 'Kur'ân-ı Kerîm okumayı tamamlarken/bitirirken: 'SadakAllahu'l-Azîm' demek caiz

[21] Al-i İmran Suresi, 95. ayet
[22] Buhari ve Muslim tahric etmiştir

midir? Rica etsem bu hususta tafsîlatlı bir açıklama yapabilir misiniz?"

Şeyh'in cevabı:

Çoğu insan, Kur'ân-ı Kerîm okumayı bitirirken: "SadakAllahu'l-Azîm" demeyi alışkanlık hâline getirmiştir ama bunun aslı yoktur ve böyle bir şeyi alışkanlık edinmek uygun değildir; aksine bu, şer'î kaide açısından bid'at kabilindendir.

Eğer kıraat akabinde: "SadakAllahu'l-Azîm" diyen kimse bunun Sünnet olduğuna inanıyorsa, o kimsenin bu fiili terk etmesi ve delîl mevcut olmadığı için de bunu alışkanlık edinmemesi gerekir. Allahu (سبحانه وتعالى)'nın: **"De ki: sadakAllah [Allah doğru söylemiştir]."** şeklindeki kavline gelince; bu âyet, bu hususta değildir.[23]

Bu âyetin anlamı ancak şudur ki Allah (عز وجل), Nebî (صلى الله عليه وسلم)'e, Allah'ın Tevrat'ta ve diğer büyük kitaplarında beyan ettiği şeyler husûsunda doğru söylediğini; Allah'ın, Kitâb-ı Azîmi Kur'ân'da kullarına beyan ettiği hususlarda sadık olduğunu onlara açıklamasını emretmiştir. Fakat bu, Kur'ân okuduktan sonra veya âyet okuduktan sonra, veya bir sûre okuduktan sonra

---

[23] [Yani bu âyet, "Kur'ân okuduktan sonra: 'SadakAllahu'lAzîm' deyiniz!" anlamına gelmemektedir.] mütercim

"sadakAllahu'l-Azîm" demenin müstehab olduğuna delîl değildir.

Çünkü böyle bir şey sabit değildir ve Nebî (صلى الله عليه وسلم)'den de, onun sahabîlerinden de (رضي الله عنهم) ma'ruf değildir.

İbni Mes'ud (رضي الله عنه), Nebî (صلى الله عليه وسلم)'e Nisa Sûresi'nin baş tarafını okumaya başlayıp da Allahu (سبحانه وتعالى)'nın: **"Artık nasıldır** (onların hali) **her ümmetten bir şâhid getireceğimiz ve seni de onların üzerine şâhid olarak getireceğimiz zaman."**[24] kavline kadar gelince, Nebî (صلى الله عليه وسلم) ona **"Kâfi!"**[25] buyurmuştur. İbni Mes'ud demiştir ki: "Ona döndüm ki gözlerinden yaşlar boşanıyordu."

Yani Nebî (صلى الله عليه وسلم), Allahu (سبحانه وتعالى)'nın **"Artık nasıldır** (onların hali) **her ümmetten bir şâhid getireceğimiz ve seni de onların üzerine şâhid olarak getireceğimiz zaman."**[26] şeklinde buyurduğu âyetinde zikrolunan, Kıyamet günü o azîm makamı hatırladığı için ağlıyordu. Yani Muhammed (صلى الله عليه وسلم), bunlar üzerine -yani ümmeti üzerine- şahid olacaktı.

---

[24] Nisa Suresi, 41. ayet
[25] Buhari ve Muslim tahric etmiştir
[26] Nisa Suresi, 41. ayet

İlim ehlinden hiç kimse, İbni Mesud'tan geldiğini bildiğimiz bu rivayet husûsunda, Nebî (صلى الله عليه وسلم) kendisinde: **"Kâfi!"** buyurduktan sonra İbni Mes'ud'un: "SadakAllahu'l-Azîm" dediğini nakletmemiştir. Burada kasdolunan şudur ki; Kur'ân tilavetinin, okuyucunun "sadakAllahu'lAzîm" kavli ile bitirilmesinin, temiz Şeriat'ta hiçbir aslı yoktur.

Yalnız insan: **"SadakAllah [Allah doğru söylemiştir]"** demeyi gerektiren sebeplerden ötürü bazı zamanlarda bunu yaparsa, bunda bir beis yoktur.

KUR'ÂN-I AZÎM'İ OKUDUKTAN "SADAKALLAHU'L-AZÎM" KAVLİNİ SÖYLEME HUSUSU

Allâme Bekr Ebu Zeyd (رحمه الله), "Kurrâların Bid'atları" adlı eserinde şöyle demiştir:

"Kur'ân-ı Azîm'i okuduktan sonra: "SadakAllahu'l-Azîm" kavlini söyleme hususuna gelince; Allah (سبحانه وتعالى) şöyle buyurmuştur: **"De ki: 'SadakAllah [Allah doğru söylemiştir].' Artık Hanîf İbrahim milletine ittibâ ediniz. Ve** (o) **müşriklerden olmamıştır."**[27]

Yine Allah (سبحانه وتعالى) şöyle buyurmuştur:

"Ve kim, Allah'tan daha sâdık sözlüdür?"[28]

Yine Allah (سبحانه وتعالى) şöyle buyurmuştur:

"Ve kim, Allah'tan daha sâdık kavle sahibtir?"[29]

---

27 Al-i İmran Suresi, 95. ayet

28 Nisa Suresi, 87. ayet

29 Nisa Suresi, 122. ayet

Buna rağmen, bu zikirde (âyetlerde), tilavet akabinde: "SadakAllahu'l-Azîm" denilmesine dair bir işaret yoktur. Bazı muasırlar, Beyhakî'nin 'Şu'abu'l-İman [İmanın Şubeleri]' adlı eserinde buna[30] delâlet eden şeyler var diye bahsetmişlerdir ama bu bir vehimdir.

Muteber âlimlerden de, meşhur imamlardan da bunu meşrû olarak zikreden hiç kimseyi görmedik. Bunun için, Kur'ân okuduktan sonra: "SadakAllahu'l-Azîm" sözünü söylemek, hakkında delîl olmayan bir uygulamadır ve o muhdestir. İhdâs olunan her tabir de bid'attır.

VAllahu a'lem…

---

[30] [tilavet akabinde sadakAllahu'l-Azîm denilmesine] mütercim

Kur'ân tilâvetini: "SadakAllahu'l-Azîm" kavli ile bitirmek, bid'attır. Çünkü Nebî (صلى الله عليه وسلم)'den ve onun ashabından, Kur'ân tilâvetini: "SadakAllahu'l-Azîm" kavli ile bitirdiklerine dair hiçbir rivayet gelmemiştir.

Nebî (صلى الله عليه وسلم)'in şöyle buyurduğu sabit olmuştur:

"Size düşen sünnetime ve benden sonra mehdi râşid halifelerin sünnetine (bağlanmaktır)**. Onlara azı dişlerinizle yapışınız. İhdâs olunan işlerden ise sakının. Şüphesiz ki ihdâs olunan her bir iş, bid'attır. Ve her bid'at, dalâlettir."** (Ebu Davud, Tirmizi ve İbn Mace tahric etmiştir. Sahihtir)

Bu nedenle, Kur'ân okuyan kimseye düşen, okumasını tamamlayınca, okumasını, hiçbir şey ilave etmeden, tilavet ettiği son âyetle bitirmesidir.